

نوآوری سازمانی

در شرکت‌های کوچک و متوسط

دکتر پیمان غفاری آشتیانی

Peyman_Ghafari2002@yahoo.com

فاطمه (شبنم) پیرمحمدی

shabnampirmohammadi@yahoo.com

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

چکیده

توسعه صنایع کوچک و متوسط، رمز توسعه اقتصادی دهه آینده است. بررسیها نشان داده است که صنایع کوچک و متوسط از راه چهار مجرای کارآفرینی، نوآوری و تغییر فناوری پویایی صنعت و درنهایت ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش درآمد بر اقتصاد جهانی تاثیر گذارند. به علاوه، شدت یافتن رقابت جهانی، افزایش بی اطمینانی و تقاضای فرازینده برای محصولات متنوع باعث شده است که توجه به این صنایع بیشتر شود. هر چند صنایع بزرگ به جهت داشتن مزیتهای ناشی از اثر مقیاس انبو، دامنه تولید، تجربه و اثر سازماندهی، هنوز هم مورد توجه سیاستگذاران اقتصادی هستند؛ اما مزیتهای صنایع کوچک و متوسط به علت وجود اثر حمل و نقل، اندازه بازار، موثر بودن انتخاب و کنترل، این صنایع را در تولید اغلب کالاها به انتخاب اول مبدل ساخته است. در این نوشتار، ضمن بررسی ویژگیهای صنایع کوچک و متوسط به نقش نوآوری در این شرکتها پرداخته ایم.

شرکت‌های تولیدی کوچک دارایی‌های نا محسوس قابل ملاحظه‌ای دارند ولی نواعاً از منابع و سرمایه محدودی برای تولید و بازاریابی برخوردارند. به علاوه بازار محصولاتشان دائم در حال تغییر و جهانی شدن است به گونه‌ای که توانایی آنها در به دست آوردن و اداره منابع کمیاب به منظور حفظ بقایشان با وجود تمام این محدودیتها، به نظر می‌رسد نرخ شکست کسب و کارهای کوچک نسبت به آنچه پیشتر تصور می‌شد کمتر شده است.

شرکتهای تولیدی موفق

شرکتهای تولیدی موفق، دارای ویژگیهایی هستند که آنها را از شرکتهای ناموفق تمایز می‌کند و به آنها اجازه می‌دهد که در محیط بازار به مدت طولانی تری دوام آورند. آنها در زمینه بهبود مستمر کیفیت محصولات، خدمت رسانی به مشتریان، پرداخت دستمزد به کارکنان و آموزش کارکنان، ممتاز شده‌اند. شرکتهای تولیدی موفق به طور طبیعی از یک سیستم بازارسی پیش، حین و بعد

تعریف بنگاه‌های کوچک و متوسط

ادبیات مربوط به کسب و کار واحدهای کوچک، بسیار گستردۀ است و این گستردگی نیز باعث شده است که در کشورهای مختلف تعریفهای گوناگونی برای این واحد ارائه شود؛ این تعریفها با توجه به ساختار سنی، جمعیتی، فرهنگی و درجه توسعه یافته‌گی متفاوت هستند. بنگاه‌های کوچک و متوسط در کشورهای مختلف جهان دارای شbahتهای بسیاری هستند، اما با وجود این، نمی‌توان تعریف واحد و یکسانی از آنها به دست آورد؛ هر کشور با توجه به شرایط ویژه خود تعریفی از این کسب و کارها ارائه کرده است. بیشتر این تعریف‌ها بر اساس معیارهای کمی، مانند تعداد کارکنان و میزان گردش مالی مطرح شده‌اند (ملکی نژاد، ۱۳۸۵: ۱۴۱).

که شرکت‌های کوچک باید از تکنیکهای تولیدی مانند شش سیگما و ایزو ۹۰۰۰ برای عملکرد موفق و بهبود کیفیت خود بهره برداری کنند. شرکت‌های تولیدی موفق روابط دوستانه خود را با مشتریانشان گسترش داده، نسبت به شرکت‌های بزرگ، توانایی بیشتری به سازگار کردن خود با علایق مشتریانشان دارند. شرکت‌های تولیدی کوچک موفق، دارای امتیاز رقابتی هستند که به آنها اجازه می‌دهد که موقعیت خود را در بازار با تغییر در آمیخته محصولات، برای برآوردن نیازهای مشتریان مستحکم کنند. پلهام (Pelham, 2000) دریافت که شرکت‌های تولیدی بازارگرا اجرایکنندگان بهتری بوده‌اند؛ به خاطر اینکه به بازخورددهای منفی، مشتبهان، تنوع فعالیتهای، (قاتله،

ویژگیهای شرکتهای تولیدی کوچک

است اما از طرف دیگر شرکت‌های تولیدی باقیستی با فراهم کردن مواد اولیه با کیفیت «یک شرکت کوچک مثل یک سازمان ولش و وايت براین باورند که:

پیشتر پژوهشها

در زمینه نوآوری در شرکتهای تولیدی،
بر نوآوری مخصوص تاکید می‌گند.

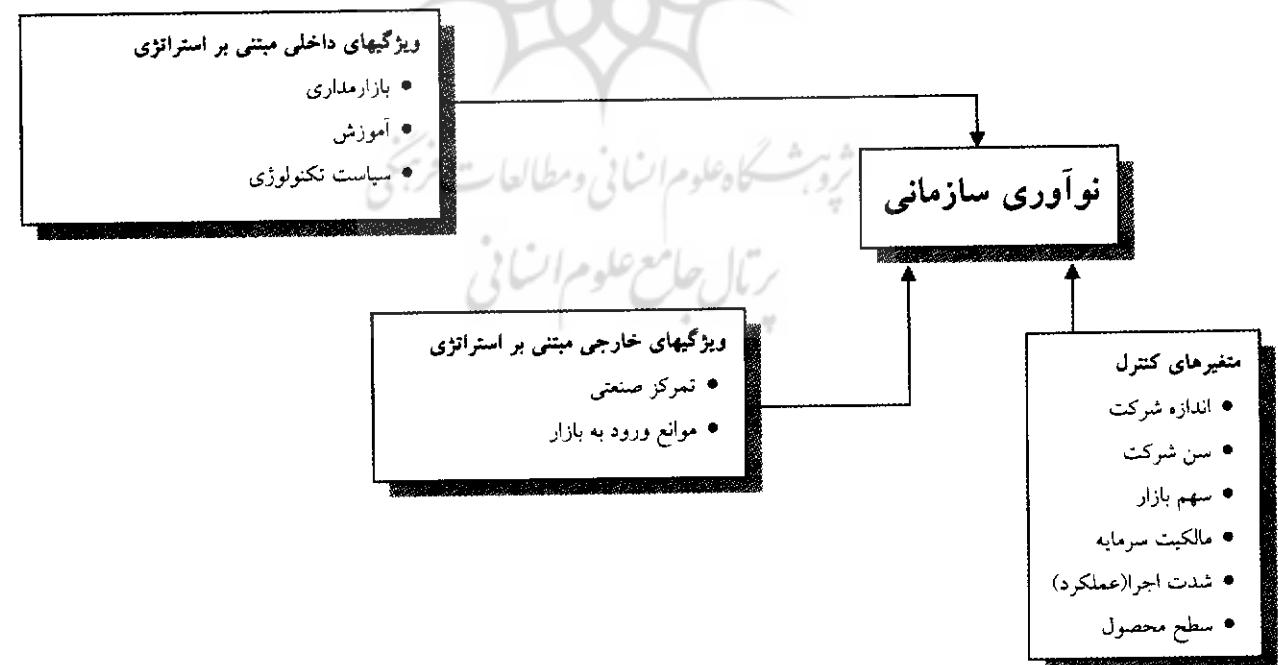
کاستی ها	مزایا	مشخصات شرکتهای تولیدی کوچک و متوسط
مهارت کم در دگرگونی ابداعها و نوآوری در عملیات به دلیل تخصص پایین نیاز به کمک نیروی خارجی (بیرون سازمان) سرکوب رشدیه دلیل کنترل همه جانبی صاحبان و عدم تقویض اختیار نبودن سیستم درست و شایسته (حقیقی) مشکل تضمین اثر بخشی کار و تغییرات زیاد، فقدان مدیریت زمان درست و موثره جریان تقدیمگر امکان گرفتن تصمیم نادرست به دلیل استفاده از روش شهودی کاربرد محدود نکنلوژی جدید زیربنای اقتصادی نامناسب کمبود مواد خام	خط ارتباطی سریعتر، فرآیند تصمیم گیری سریع، سلسه مراتب تصمیم گیری کوتاهتر ابداع و نوآوری زیاد گروههای ذینفع خیلی کم ایجاد زمینه ای برای کسب حرفة های جدید، کارآفرینی و سادگی سیستم باعث نوآوری با وجود انعطاف و پاسخگویی سریع به نیازها و خواسته های مشتری می شود. سازمان به عنوان پایه آموزشی برای کارآفرینان و کارکنان جدید	ساختار: ساختار مسطح و دارای سطوح مدیریت کم تسمیم کارمحادود و نامشخص میزان تخصص گرانی کم ساختار انعطاف پذیر و جریان اطلاعات فرآیند استراتژی اکتشافی (ازماشی) حاکم نبودن مقررات و روابه های رسمی بر فعالیتها و عملیات سازمان میزان رسمیت و استانداردسازی کم مردم محور سیستم کنترل و برنامه ریزی ساده گرفتن تصمیمهای شهودی بسیار رایج روابه های گزارش کنترل و ارزیابی غیر رسمی فرایند های انعطاف پذیر و سازگار فرهنگ: رفارو عملکرد کارکنان متاثر از نگرش و طرز فکر مدیران آنها نگرش و خلقیات سازمانی قوی و نگرش بخشی و وظیفه ای ضعیف فرهنگ انعطاف پذیر و متعدد نتیجه محور
نبودن مهارت مدیریتی و فنی آسیب رساندن به قوه ابتکاریه دلیل نگرش و شخصیت دیکاتوری مدیران و صاحبان به خطرافتدان سازمان، زمانی که رابطه وفاداری و عاطفی بالا را عملکرد و شایستگی قرار می گیرد.	هدفها و نگرشهای شرکت کمکی، برای تغییرات جدید وفاداری برای کارکنان و سخت کوشی زیاد کارکنان سازمان همانند گلخانه ای است که شرکتهای بزرگ در آن رشد می کنند.	منابع انسانی اختیار شخصی فراوان و تعهد بیش از اندازه مالک تعداد تصمیم گیرندگان کم حاکم بودن کارآفرینان و پیشگامان برسازمان تشویق خلاقیت فردی و ایجاد ابداع و ابتکار بالا سرمایه به نسبت کم انسانی و منابع مالی نتیجه گرفتن افراد از تلاشها یاشان میزان کم شکل سازی اتحادیه مقاومت کم درباره تغییر میزان افراد غیرمتخصص بیشتر، تعدادی از کارکنان دربیش از یک واحد کار می کنند بازار و مشتریان حیطه محدود بر فعالیتها تماسهای خارجی محدود (ارتباطات بروزی) محدود) واسته بودن به مشتری از راه تماس نزدیک، به آسانی در دسترس بودن، خوب شناختن مشتری پیشتر محصولات و خدمات شرکت برای بازارهای محلی، تعداد بسیار اندکی برای بازارهای ملی و بین المللی.
محدودیت بازاریابی و داشتن آن بر هر یه بودن بازاریابی بین المللی نبودن حمایت به اندازه شرکتهای تجاری بزرگ به آسانی سرکوب شدن شرکت توسط شرکتهای بزرگ	بازخورد فوری از طرف مشتریان پاسخگویی سریعتر در یک بهترین از مشتریان کمک به شرکتهای بزرگ تحریک رقابت بازار	منبع: (Deros et al ۲۰۰۶:۴۰۱-۴۰۶)

جدول ۱: ویژگیهای شرکتهای تولیدی کوچک و متوسط

و روشهای مدیریت سنتی تکیه دارند. بعضی از شرکتهای تولیدی کوچک به تکنولوژی‌های جدید اعتماد نداشته، که این موضوع درخیلی از حالات باعث عدم کارایی و کمبود اطلاعات می‌شود، می‌توان نتیجه گرفت که تکنولوژی مناسب و سیستم تولیدی کارآمد، نقش مهمی در شرح مزایای نسبی و رقابتی شرکتهای تولیدی کوچک بازی می‌کنند. (Deros et al 2006:399, 401)

نوآوری
نوآوری چیست؟ از یک نظر: نوآوری یک نظام مدیریتی است که بر رسالت سازمان تأکید دارد، به دنبال فرصتهای استثنایی است و تعیین می‌کند که آیا مناسب مسیر استراتژیک سازمان است یا خیر، معیارهای موفقیت را معلوم می‌کند و نیز به دنبال فرصتهای جدید است. در اکثر براین باور است که نوآوری موفق مستلزم کارسخت متمرکز و هدفمند است. نوآوری یک عامل اساسی در ایجاد رقابت

کنترل کرده، مدیریت ضعیف، نداشتن تجربه مالکان را نشان می‌دهد. به علاوه اغلب این شرکتها در مدیریت مناسب زمان و سیستم مدیریتی جریانهای نقدی کاستی‌هایی دارند، که باعث تغییرپذیری زیاد در نتایج کار و بروز مشکل در اطمینان بخشی از بازدهی و کارایی می‌شود. در این شرکتها تصمیمهای تجاری بسیار مهم، اغلب براساس روش شهودی بوده که گهگاه باعث تصمیم‌گیری نادرست می‌شود. شرکتهای تولیدی کوچک همچنین با دیگر مسائلی مانند کمبود آگاهی و دانش لازم درمورد تکنیکهای بازاریابی، ضعف دسترسی به مجرای توزیع و اطلاعات بازاریابی، فشارهای بازار همانند قیمت گذاری، پرداخت دیرهنگام وجوه از طرف مصرف‌کنندگان و ناتوانی برای تهیه محصولات با کیفیت، روبرو هستند. همان‌گونه که توسط کری پرن ساک (Kraiporsak, 2002) و چی (Chee, 1987) نشان داده شده، اکثر این شرکتهای بر تکنولوژی قدیمی، کارفرشده بودجه کافی برای آموزش کارکنانشان فراهم نیست تلاشهایی که برای بهبود و اصلاح انجام می‌شود با کاستی روبه‌رو می‌شود. از نظر منابع انسانی، این شرکتها معمولاً با کمبود نیروی ماهر روبه‌رو بوده و مجبورند با نیروهای ماهر شرکتهای بزرگ رقابت کنند(شرکتهای بزرگ قادرند که به کارکنانشان پیشنهاد دستمزد و شرایط کاری بهتری را بدهند). به علاوه شرکتهای تولیدی کوچک معمولاً با کمبود پیوسته مواد خام روبه رو می‌شوند و باید هزینه بیشتری برای نوسان در قیمت مواد خام را پرداخت کنند. آنها قادر نیستند شرایط اعتباری مناسبی را برای خود فراهم ساخته و در مقایسه با کمپانی‌های بزرگ از قدرت چانه زنی کمتری برخوردارند. موسسان شرکتهای تولیدی کوچک از آموزش‌های رسمی محدودی در رابطه با اصول و روشهای نوین مدیریتی برخوردار بوده، در نتیجه تخصص و مهارت‌های کمتری دارند. در شرکتهای تولیدی کوچک مالکان همه چیز را

منبع: (salavou et al,2004:1093)

شکل ۱: نوآوری سازمانی

**تمرکز استراتژیک بر بازار و آموزش
به جای به کارگیری تکنولوژی،
برای توسعه نوآوری محصول
در شرکت‌های کوچک و متوسط
ارزشمندتر است.**

بین المللی باعث می‌شود که شرکت برای داشتن خلاقیت و نوآوری بیشتری به چالش بیفتند، زیرا امروزه نوآوری کلید اصلی برای ماندن در صحنه رقابت است.

جهانی شدن برای بعضی از شرکت‌های تولیدی کوچک و متوسط که قادر نیروی انسانی کافی، منابع مالی، مهارت در زبان و چشم‌انداز بین‌المللی هستند، یک امر هولناک و دلهره‌آور است. هم ویژگی‌های مبتنی بر استراتژی و هم عوامل مرتبط با رقابت، تاثیر مستقیم بر نوآوری سازمانی دارند (Yeh-yun & Yi-chiy, 2007:119).

.121)

در (شکل ۱) استراتژی ویژه شرکت

و اجزای اصلی مرتبط با رقابت، در زمینه نوآوری، سازمانی با عنوان عوامل داخلی و خارجی نامیده می‌شوند. تصویر می‌شود ویژگی‌های استراتژیک خاص، قدرت نوآوری را افزایش می‌دهند. به طور کلی فرض براین است که بازار مداری، آموزش و سیاست تکنولوژی، رفتار نوآورانه شرکت را افزایش می‌دهد. علاوه براین ویژگی‌های داخلی، عوامل محیطی هم به عنوان اجزای اصلی رفتار نوآورانه شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرند. ویژگی‌های مربوط به رقابت، مانند: تمرکز صنعتی و موائع ورود به بازار به طور مستقیم برنگرش سازمان درمورد نوآوری محصول تاثیر می‌گذارند. نوآوری سازمانی به طور کلی یک پدیده تک بعدی است که تمايل شرکت را به ایجاد و اجرای انواع مختلف نوآوریها، مانند تکنولوژیکی، اجرایی، محصول و فرآیند بیان می‌کند (salavouet, al, 2004:1093).

نتیجه گیری

پژوهشگران براین باورند که شرکت‌های تولیدی کوچک و متوسط در زمینه نوآوری خلاق تر از شرکت‌های بزرگ هستند. مزایای نسی آنها در مقایسه با شرکت‌های بزرگ در زمینه نوآوری، قابلیت انعطاف پذیری و سرعت واکنش آنهاست. در نتیجه این شرکتها عموماً به خاطر قابلیتهای نوآورانه‌شان، نقش اقتصادی و اجتماعی با ارزشی را ایفا می‌کنند. شرکت‌های کوچک و متوسط می‌توانند از رابطه سنتی برای محصول فاصله بگیرند و با

آورند. گفتنی است که نوآوری الزاماً منجر به فروش بیشتر شرکت نمی‌شود. (Yeh-yun & Yi-chiy, 2007:116)

نوآوری در شرکت‌های کوچک و متوسط انواع نوآوری، عبارتند از: تکنولوژیکی، بازاریابی، اجرایی و استراتژیک. نوآوری‌های تکنولوژیکی به عنوان ایجاد تغییرات در محصول، فرآیند یا خدمات معرفی می‌شوند. نوآوری‌های بازاریابی شامل معرفی یک نام تجاری جدید، کسب بازار جدید و رویکردهای جدید در فروش هستند. نوآوری‌های اجرایی به تغییر در ساختار سازمان یا فرایندهای اجرایی مربوط می‌شود و نوآوری‌های استراتژیک بر معیارهایی برای ایجاد یک مزیت رقابتی دائمی و تجدید قوانین رقابتی تأکید دارند. گومینگر و پارامیتا (Cummings & Paramita) یک سازمان بزرگتر باشد، کارآیی و اثر پژوهشگران دریافتند که اکثر تحقیقات در زمینه نوآوری، بر نوآوری محصول در شرکت‌های تولیدی تاکید دارند. از دیدگاه سازمانی، موقعيت واقعی نوآوری در بازار اتفاق می‌افتد. ایجاد معیارهای بازاریابی نوآورانه برای کمک به شرکتها در انتقال عقاید و محصولات خوب به سمت فروش و درآمد و عایدی مناسب، لازم و ضروری است. تغییر قوانین و مقررات مربوط به نوآوری استراتژیک، عامل کلیدی موقعيت بسیاری از مدیران بازار بوده است. به علاوه، شرکتها باید تلاش کنند تا فرهنگ مناسب، ساختار، محركها، سیستمها و فرایندهای مناسبی را که منجر به تسهیل نوآوری می‌شوند پیدید

در سطح جهانی است که منجر به رشد سازمانی می‌شود، موقعيت آینده را دربردارد و همانند موتوری است که به شرکتها اجازه می‌دهد در اقتصاد جهانی از کارآیی مستمری برخوردار شوند. پورتر و استرن (Porter & Stern) بیان کردند که شرکت‌های باستی بتوانند جریانی از محصولات و فرایندهای جدید را ایجاد کرده، تا از تکنولوژی بیشتری استفاده کنند و در عین حال در جهت ماندگاری و دوام خود گامی به پیش نهند. دراکر با تاکید فراوان اظهار داشته که هرسازمانی نیاز به یک توانایی و مهارت اساسی دارد و آن نوآوری است. نوآوری یک ماجراجی چندوجهی است. ماراولاکیس (Maravelakis) نوآوری‌های سازمانی را براساس محصول، فرایند و نوآوری‌های اجرایی بررسی کرده است.

پژوهشگران دریافتند که اکثر تحقیقات در زمینه نوآوری، بر نوآوری محصول اتفاق می‌افتد. ایجاد معیارهای بازاریابی نوآورانه برای کمک به شرکتها در انتقال عقاید و محصولات خوب به سمت فروش و درآمد و عایدی مناسب، لازم و ضروری است. تغییر قوانین و مقررات مربوط به نوآوری استراتژیک، عامل کلیدی موقعيت بسیاری از مدیران بازار بوده است. به علاوه، شرکتها باید تلاش کنند تا فرهنگ مناسب، ساختار، محركها، سیستمها و فرایندهای مناسبی را که منجر به تسهیل نوآوری می‌شوند پیدید

ysof, and Azhari md salleh,(2006),"a Benchmarking implementation framework for automotive manufacturing SME ",Benchmarking An International Journal Vol. 13 No. 4, pp.396-430.

4. Lin, Carol, Yeh-Yun and yi-chiy, Cher, Mavis,(2007), "Does innovation lead to performance? And empirical study of SMEs in Tawian",Management Research News Vol .30 No.2,pp.115-132.

5 . Sylvie Chetty, Campbell-Hunt, Colin (2003), "Paths to internationalization among small to medium sized firms", European journal of marketing Vol.37 No.5/6 pp.796-820.

Vol.37 No.3/2005, pp.798-826.

6.Salavou, h., Baltasand, G. and Lioukas, s. (2004) „Organisational innovation in SME” ,European journal of marketing Vol. 38 No. 9/10, pp.1091-1112.

7 Kim, kee s., Tami .l.knotts, and Stephen c.jones, (2006), "Characterizing viability of small manufacturing enterprises(SME) in the market", Expert systems with Applications 34(2008), pp.18-134.

- دکتر پیمان غفاری آشتیانی: عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد اراک
- فاطمه پیرمحمدی: دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بازار، گامه

به کارگیری تکنولوژی جدید در توسعه نوآوری محصول گام بردارند. به طور کلی شرکتهایی که در محیط هایی با رقابت بالا عمل می کنند، تمایل دارند نوآوری پیشتری در محصولاتشان داشته باشند. اگر باید وسیع تری نگاه کنیم، خواهیم فهمید که عوامل محیطی هم بر نوآوری سازمان اثر می گذارند. بنابراین به نظر می رسد که گرایش به سمت نوآوری های محصول به ساختار رقابتی که شرکت در حوزه خود عمل می کند بستگی دارد.

منابع

۱. ملکی نژاد، امیر: تحلیلی بر نقش صنایع کوچک و متوسط در توسعه اقتصادی، فصلنامه راهبرد پاس، شماره ۸، زمستان ۱۳۸۵، ص ۱۴۱.
 ۲. علی احمدی علیرضا، فتحیان بروجنی، محمد، حورعلی، منصوره، حورعلی، مریم: چالشها و راهکارهایی برای توسعه تجارت الکترونیکی پنگاههای کوچک و متوسط ایران. فصلنامه مدیریت فردا، شماره ۵.۶ بهار و تابستان ۹۹، ص ۱۳۸۳
 3. Deros, Baba md, Sha'ri Mohd